Voorwoord

Reis Wijs! is opnieuw geactualiseerd en richt zich tot landgenoten die op reis gaan naar het buitenland, op vakantie, beroepshalve, of om nog andere redenen.

Met deze brochure willen we antwoorden op concrete vragen die geregeld gesteld worden aan de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking of aan onze ambassades en consulaten in het buitenland.

Het zoeken naar oplossingen voor problemen van Belgen die voor korte of langere tijd in het buitenland verblijven, is een deel van het dagelijks werk van het departement Buitenlandse Zaken.

Reizigers stellen zich vaak vragen over de veiligheidssituatie waarin ze terecht zullen komen. Sinds enkele jaren verschaft het crisiscentrum een 'Reisadvies per land' op de website van Buitenlandse Zaken **www.diplomatie.be**. Dit reisadvies slaat op de diverse veiligheidsaspecten (algemene situatie, transport,...), is permanent te raadplegen, is objectief en wordt geregeld geactualiseerd voor de landen en regio's die bijzondere voorzorgsmaatregelen kunnen vereisen.

Goede reis!

De minister van Buitenlandse Zaken

1 Reisdocumenten

Inleiding

Om naar het buitenland te kunnen reizen, hebt u officiële reisdocumenten nodig. Denk er tijdig aan: het zou immers spijtig zijn uw reis te moeten uitstellen of afzeggen omdat uw documenten niet in orde zijn.

Voor een aantal landen volstaat een identiteitskaart. Andere landen eisen een paspoort, eventueel met visum, of ook nog een inentingsbewijs.

Inlichtingen over inreisvoorwaarden zijn te verkrijgen bij het reisagentschap of bij de ambassade van het land van bestemming in Brussel (voor adressen: **www.diplomatie.be**).

Op dezelfde website is er ook informatie te vinden over inreisvoorwaarden evenwel zonder garantie op volledigheid en juistheid. De informatie op deze site betreft enkel de inreisvoorschriften voor Belgische onderdanen en voor een verblijf van maximum 90 dagen.

Deze inreisvoorwaarden kunnen veranderen. Ook kunnen ze verschillen naargelang het een reis om privéredenen (toerisme, familiebezoek, ...) of om professionele redenen betreft.

De informatie die u hieronder vindt, heeft betrekking op Belgische onderdanen en betreft reizen van maximum 90 dagen in eenzelfde land. De meeste landen, ook de lidstaten van de Europese Unie, leggen voor een langer verblijf bijkomende voorwaarden op.

Identiteitskaart

De identiteitskaart kan dienst doen als reisdocument in de lidstaten van de Europese Unie, in sommige aan de EU grenzende staten en in een aantal verre maar zeer toeristische bestemmingen.

Voor een beperkt aantal toeristische bestemmingen volstaat de identiteitskaart. Aan de grens moet soms nog wel een inreisformulier worden ingevuld of een visumrecht worden betaald : (zie rubriek 'visum' verderop in dit hoofdstuk).

Kinderen jonger dan twaalf hebben nog geen recht op een identiteitskaart. Ouders kunnen bij de gemeente een 'bewijs van identiteit' met pasfoto aanvragen dat 2 jaar of tot de 12de verjaardag geldig blijft. Dit bewijs is niet zomaar geldig voor alle landen waar Belgen met een gewone identiteitskaart binnen mogen.

Het is best mogelijk dat de gezinsleden ouder dan twaalf jaar het land in mogen met een Belgische identiteitskaart, terwijl de kinderen jonger dan twaalf een paspoort nodig hebben. Meer gegevens hierover in de rubriek "Reizen met minderjarige kinderen" verderop in dit hoofdstuk.

Paspoort

Een geldig paspoort (zie www.diplomatie.be) is vereist voor alle landen waarvoor een identiteitskaart niet volstaat. De rubriek "Reizen met minderjarige kinderen" verderop in dit hoofdstuk vermeldt de reisdocumenten die vereist zijn voor minderjarige kinderen.
Denk geruime tijd vóór het vertrek aan de eventuele noodzaak van een paspoort. Houd daarbij rekening met de afgiftetermijn voor een of verschillende visa (zie verderop in dit hoofdstuk).
Belgische paspoorten worden niet verlengd. De geldigheidsduur van een paspoort bedraagt 5 jaar, zowel voor volwassenen als voor minderjarigen. **Sinds begin 2005 reikt België nog alleen biometrische paspoorten met een chip uit.**

Wie vaak op het nippertje een reisbestemming kiest, doet er goed aan steeds in het bezit te zijn van een paspoort dat nog minstens zes maanden geldig is. Dit is de minimum geldigheidsduur die sommige landen opleggen.

Een nieuw paspoort aanvragen

De gewone procedure
In België wordt de aanvraag voor een nieuw paspoort ingediend bij de gemeente. De aanvraag gaat vergezeld van twee recente pasfoto's, de identiteitskaart en eventueel het oude paspoort.

Wacht niet tot de laatste dag, zeker niet in de drukke periodes vóór de vakanties!

Een paspoort is klaar binnen vijf werkdagen nadat de privé-firma de aanvraagformulieren bij de gemeente heeft opgehaald en naar het productiecentrum gebracht. De aanvragen worden minstens twee maal per week bij de gemeenten opgehaald. **De afgiftetermijn hangt dus af van het aantal ophalingen, minimum twee**

per week. U krijgt het advies om bij uw gemeente te informeren naar de afgiftetermijn van uw paspoort.

De prijs van het paspoort bevat een consulaire taks, aanmaakkosten (die hoger liggen indien het paspoort aangevraagd wordt met spoedprocedure) en, indien het paspoort op een gemeentebestuur aangevraagd wordt, gemeentetaksen (meer info hierover bij uw gemeentebestuur aangezien elke gemeente het bedrag hiervan vrij bepaalt). Er worden geen consulaire taksen aangerekend voor paspoorten afgegeven aan minderjarige kinderen (tot 18 jaar) maar wel aanmaakkosten en eventueel gemeentetaksen. Een overzicht van de exacte bedragen die de totale kostprijs uitmaken vindt u op de website www.diplomatie.be, onder de rubriek paspoorten.

U kunt een paspoort met méér pagina's dan het aantal pagina's in standaardpaspoort aanvragen (de afgifteprijs daarvan ligt hoger). Vraag ook hier inlichtingen aan uw gemeentebestuur.

Snel een paspoort nodig?
Dankzij de spoedprocedure kan het paspoort de volgende werkdag worden geleverd, voor zover de gemeente de aanvraag vóór 15.00 uur naar het productiecentrum heeft gefaxt en mits er een toeslag wordt betaald.

Een voorlopig paspoort om humanitaire redenen
Wie onverwacht naar het buitenland moet om dringende redenen van humanitaire aard (ongeval, ernstige ziekte, verdwijning of overlijden van een naaste, ...), kan van de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken bijna onmiddellijk een voorlopig reisdocument krijgen.

Dit document heeft een beperkte geldigheidsduur van 6 maanden en kan slechts worden afgegeven tegen voorlegging van een attest van een bevoegde instantie (ziekenhuis, arts, politie) waaruit blijkt dat het een aanvraag om dringende redenen van humanitaire aard betreft.

Opgelet : enkele landen aanvaarden dit document niet. Er is dus een zeker risico voor de reiziger dat hij een bepaald land niet binnen mag met een voorlopig paspoort. Een voorlopig paspoort is in zulke gevallen dan ook nutteloos, en zal niet door Buitenlandse Zaken worden afgegeven indien het bekend is dat het land van bestemming het niet aanvaardt.-

De aanvraag dient te gebeuren bij de dienst Paspoorten van de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken, Karmelietenstraat 15, 1000 Brussel, na telefonische afspraak op +32 2 501 81 11, zowel tijdens als buiten de kantooruren:

Geldigheidsduur
Heel wat landen eisen dat een paspoort nog geruime tijd na de geplande terugkeer geldig is. Wie gebruik wil maken van het door de Verenigde Staten ingestelde Visa Waiver Program (vrijstelling visumplicht: zie: www.diplomatie.be) moet in het bezit zijn van een Belgisch machineleesbaar paspoort of van een Belgisch biometrisch paspoort (met chip).

Reizen met minderjarige kinderen

Opgelet: voor een en hetzelfde land hebben kinderen jonger dan twaalf soms andere reisdocumenten nodig dan personen ouder dan twaalf.

Welke reisdocumenten kinderen nodig hebben is afhankelijk van de **reisbestemming:**

Reizen naar een land waarvoor Belgen een paspoort nodig hebben
Een kind, zelfs een pasgeboren baby, heeft een eigen paspoort nodig. Inschrijving van kinderen in het paspoort van hun ouders is niet toegelaten.

Reizen naar landen waarvoor de identiteitskaart volstaat
Vanaf de leeftijd van 12 jaar heeft elk Belgisch kind een eigen identiteitskaart waarmee het kan reizen naar de landen waarvoor een identiteitskaart volstaat.

Kinderen jonger dan 12 moeten een 'bewijs van identiteit' bij zich hebben. Dit is een bewijs met pasfoto dat op aanvraag door de gemeenteadministratie wordt verstrekt. Alle lidstaten van de Europese Unie, **behalve Bulgarije, Litouwen, Roemenië en Slovakije** aanvaarden dit bewijs van identiteit wanneer het kind vergezeld is van de ouders. Om volledig zeker te zijn wendt men zich best tot het reisbureau of de ambassade van het land van bestemming.

Veel moeilijkheden kunnen voorkomen worden wanneer het kind een eigen paspoort heeft, vooral bij reizen buiten de Europese Unie.

De aanvraag van een paspoort voor kinderen
Een paspoort voor een kind wordt eveneens bij de gemeente aangevraagd op voorlegging van twee pasfoto's.

Het aanvraagformulier van een minderjarige moet steeds worden ondertekend door de minderjarige zelf (vanaf ongeveer 6 jaar) én door één van beide ouders. De gemeente, de provincie of de ambassade of het consulaat kunnen altijd vragen dat de andere ouder eveneens zijn akkoord geeft. Het ouderlijk akkoord kan eventueel ook op een afzonderlijk document.

Geldigheidsduur
Minderjarigen (tot 18 jaar oud) ontvangen een paspoort dat vijf jaar geldig is, zoals volwassenen.

Ouderlijke toestemming
Er bestaan geen Belgische of internationale procedures/formulieren die de ouderlijke toestemming voor reizen van minderjarigen vastleggen.

Wanneer het kind reist met een ouder, staat het de ouders vrij om het akkoord van de andere ouder op papier te zetten, de handtekening voor echt te laten verklaren door de gemeente, en deze schriftelijke toestemming mee op reis te nemen.

Buitenlandse Zaken raadt deze schriftelijke toestemming aan wanneer het kind alleen, of in het gezelschap van andere personen dan zijn ouder(s) reist.

Belgische reizigers kunnen steeds navragen bij de ambassade of het consulaat van het land van bestemming of er bijkomende documenten voor reizende kinderen nodig zijn. Zeker wanneer het kind alleen reist, is het aanbevolen te informeren bij de ambassade of het consulaat en de luchtvaartmaatschappij.

Identiteitskaart of paspoort verloren of gestolen

Indien reisdocumenten kort vóór het vertrek zoek raken of worden gestolen, is er in sommige gevallen nog een oplossing:

- de voorlopige identiteitskaart afgegeven door de gewestelijke diensten van de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken: neem contact op met uw gemeentebestuur. De voorlopige identiteitskaart wordt echter maar door een beperkt aantal landen aanvaard;
- de aanvraag van een nieuw paspoort volgens de spoedprocedure (zie pag. 5). Maar soms moet ook een nieuw visum worden aangevraagd.

De kosten die daarmee gepaard gaan kunnen door het afsluiten van een goede annuleringsverzekering beperkt worden gehouden.

Meer nog dan in België zorgt het verlies of de diefstal van officiële reisdocumenten in het buitenland voor heel wat problemen. Laat deze documenten nooit onbeheerd achter in een auto, een hotelkamer, aan het zwembad enz.

Van het verlies of de diefstal van documenten moet onmiddellijk aangifte worden gedaan bij het dichtstbijzijnde politiebureau. Vraag een kopie van het proces-verbaal.

Ga in het buitenland met het proces-verbaal en twee recente pasfoto's naar de ambassade of het consulaat van België voor een nooddocument.

Wanneer in een land geen Belgische vertegenwoordiging is, kunt u aan de ambassade of het consulaat van een lidstaat van de Europese Unie een nooddocument vragen of er informeren naar de aangewezen procedure. Zie het hoofdstuk "Consulaire bijstand".

Wie kopieën van zijn reisdocumenten heeft of de nummers heeft genoteerd of wie zijn rijksregisternummer kent, kan sneller worden geholpen. Neem een paar kopieën van uw reisdocumenten mee en bewaar deze op een veilige plaats. Noteer ook de nummers op een apart briefje en/of in uw agenda.

Opgepast: gestolen of verloren identiteitspapieren worden geregistreerd als ongeldig en mogen nooit meer worden gebruikt, ook niet als ze worden teruggevonden.

Visum

Naast een geldig paspoort hebben Belgen voor bepaalde landen ook een visum nodig. Het visum is de toelating om een land binnen te komen en er gedurende een beperkte periode te verblijven.

Wie landen op doorreis aandoet, kan een transitvisum nodig hebben. Zo'n visum is geldig voor een beperkt aantal doorreizen binnen een bepaalde tijdspanne.

Een visum wordt aangevraagd bij de ambassade of het consulaat van de te bezoeken landen en niet bij de FOD Buitenlandse Zaken van België (www.diplomatie.be). Deze instanties zijn niet verplicht een visum te verstrekken. Elk land bepaalt immers zelf de voorwaarden voor de toegang tot zijn grondgebied. Sommige landen verstrekken een visum aan de grens; informeer er op voorhand naar!

Informeer tijdig naar de afgiftetermijn, de voor te leggen documenten en of bepaalde stappen ook via de post kunnen worden afgehandeld.

Bij georganiseerde reizen zorgt het reisbureau meestal voor de visumformaliteiten.

De prijs voor een visum verschilt naar gelang van het land en de geldigheidsduur.
Opgelet: de immigratiedienst kan te allen tijde de toegang tot het grondgebied weigeren, zelfs aan wie in het bezit is van een visum.

Andere bewijsstukken

Sommige landen vragen andere bewijsstukken of waarborgen dan de bovengenoemde reisdocumenten: bijvoorbeeld een retourticket, het bezit van cash geld of bankkaarten, een hotelreservatie, het bewijs van een verzekering voor geneeskundige verzorging en repatriëring, het internationale inentingsbewijs, enz.

Internationaal inentingsbewijs
Heel wat landen, vooral in risicogebieden, eisen een bewijs van inenting (www.gezondheidspas.be) tegen bepaalde ziektes. Hiervoor bestaat het internationale inentingsbewijs, beter bekend als het "gele boekje".
Informeer tijdig bij de ambassades of consulaten van de landen van bestemming naar de vereiste formaliteiten, of raadpleeg het Reisadvies per land op onze website (www.diplomatie.be)

Informatie en inentingen zijn ook te krijgen bij een aantal erkende geneeskundige centra in ons land. Deze centra geven eveneens advies omtrent gezondheidsrisico's. Het hoofdstuk 'Uw Gezondheid' bevat nog meer informatie over dit onderwerp.

Met huisdieren op reis

De regels voor het verkeer van honden, katten en fretten (gezelschapsdieren) tussen de lidstaten van de Europese Unie werden geharmoniseerd. U vindt er alles over op de site www.europa.eu/abc/travel/pets

I. Reizen binnen de Europese Unie

1. Paspoort
Honden, katten en fretten dienen een Europees paspoort te hebben. Dit paspoort is identiek voor alle lidstaten van de Europese Unie. Het wordt afgegeven bij de identificatie of de vaccinatie van het dier tegen hondsdolheid.

2. Identificatie
Eigenaars die hun hond, kat of fret op reis willen meenemen zijn verplicht een identificatie bij hun dier te laten aanbrengen. In België wordt de "elektronische transponder" (microchip) gebruikt die onderhuids wordt aangebracht door de dierenarts. Naast de chip is in de meeste landen ook een leesbare tatoeage voorlopig als identificatie toegestaan.

3. Vaccinatie tegen hondsdolheid
Honden, katten en fretten dienen ingeënt te zijn tegen hondsdolheid. De inentingsprocedure is complex.

Wenst u de geldende regels te kennen bij een reis binnen de Europese Unie, dan bent u aangewezen op het advies van een dierenarts.

II. Reizen naar België vanuit een land dat geen lid is van de Europese Unie

De dieren dienen vergezeld te zijn van een individueel certificaat waarvan het model op Europees niveau werd vastgelegd. De gezondheidsvoorwaarden verschillen naargelang het land van herkomst.

Wenst u de geldende regels te kennen bij een reis vanuit een land dat geen lid is van de Europese Unie, dan bent u aangewezen op het advies van een dierenarts.

III. Reizen naar een land dat geen lid is van de Europese Unie

Niet alleen de Europese voorwaarden (bij een eventuele wederinvoer van het dier), maar ook die bepaald door het land van bestemming dienen te worden vervuld. Indien er onduidelijkheid bestaat over de juiste voorwaarden, wendt u zich het best tot de ambassade of het consulaat van het betrokken land, of raadpleegt u ons 'Reisadvies per land' op www.diplomatie.be.

Voor alle verdere info over het dierenpaspoort kunt u terecht bij:

Dr. Willem D'Hooghe
FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu
DG Dier, Plant en Voeding
Eurostation, blok II – 7de verdieping
Victor Hortaplein 40 – bus 10
1060 Brussel
Tel. : 02 524 73 20
Fax : 02 524 73 49
e-mail: willem.dhooghe@health.fgov.be
www.portal.health.fgov.be

Voertuig

Wie met zijn eigen voertuig reist, moet het inschrijvingsbewijs, de groene kaart (verzekering) en zijn rijbewijs meenemen. Zorg ook voor een sticker 'B' achteraan op het voertuig.

Een Belgisch rijbewijs is niet overal ter wereld geldig. Dit kan in bepaalde landen problemen opleveren voor wie een auto wil huren. Vraag informatie aan de ambassade of het consulaat van het land of raadpleeg ons 'Reisadvies per land'.

Een internationaal rijbewijs kan bij de gemeente worden aangevraagd.

Het wordt ten zeerste aangeraden na te gaan of het land waar u naartoe reist gedekt is door uw verzekering. Bepaalde landen vragen garanties voor de in- of uitreis van een voertuig (doorgangsbewijs, overmaking van een geldbedrag op een geblokkeerde rekening,...). De ambassade of de consulaten van het betrokken land kunnen u de nodige inlichtingen verstrekken.

2 Goed verzekerd

Op reis kan zich vaker dan thuis iets onverwachts voordoen

Win vóór uw vertrek inlichtingen in bij uw ziekenfonds, verzekeringsmaatschappij of reisbureau. Kijk goed na welke risico's de aangegane of de u aangeboden verzekering dekt en check of deze formule beantwoordt aan uw specifieke noden. Vergewis u terdege van de geldigheidsduur van uw verzekeringspolis. Meestal is deze beperkt tot een verblijf van 3 maanden in het buitenland. Indien u van plan bent een reis van meer dan drie maanden te ondernemen, dan kunt u meestal via het betalen van een extra premie de geldigheidsduur van uw polis verlengen.

Het is sterk aanbevolen uw verzekeringen af te sluiten vóór uw vertrek, éénmaal op uw bestemming is het te laat. De privémarkt biedt uiteenlopende formules en dekkingen aan. De FOD Buitenlandse Zaken geeft hieromtrent geen advies en bemiddelt niet bij verzekeringsmaatschappijen.

Dekking waarin uw ziekenfonds voorziet

Uw ziekenfonds kan zeggen welke kosten voor medische verzorging en hospitalisatie in het buitenland gedekt zijn.
De SIS-kaart kan in het buitenland niet worden gebruikt.

Voor reizen binnen Europa is het E111-formulier vervangen door de Europese ziekteverzekeringskaart. Deze kaart is geldig voor de landen van de Europese Unie, Zwitserland, Noorwegen, IJsland en Liechtenstein. Ze is strikt persoonlijk en geldig voor maximum 2 jaar. Ze wordt, op eenvoudige aanvraag, afgegeven door uw ziekenfonds. Als u naar die landen reist, hoeft u met deze kaart slechts een deel van de kosten voor medische verzorging en hospitalisatie te betalen of krijgt u deze bij uw terugkeer naar België volledig of gedeeltelijk terugbetaald.
Sommige ziekenfondsen bieden eveneens een uitgebreidere aanvullende verzekering aan die de kosten vergoedt voor medische verzorging en hospitalisatie dan wel voor repatriëring in geval van ziekte of een ongeval in het buitenland.

Zo u het volledige bedrag van de kosten voor medische verzorging en hospitalisatie in het buitenland betaalt, dient u het bewijs bij u te houden. Het is immers mogelijk dat sommige kosten bij uw terugkeer toch worden terugbetaald; aarzel dan ook niet hieromtrent meer inlichtingen in te winnen bij het ziekenfonds.

Bijstandsverzekering voor personen

De risicodekking waarin het ziekenfonds voorziet is niet altijd aangepast aan de geplande reis en kan ontoereikend zijn, rekening houdend met de medische tarieven in het land waar de verzorging wordt verstrekt.

Ga dan ook op zoek naar mogelijke aanvullende verzekeringen die op de bestemming en aard van de reis zijn toegespitst (avontuur of relax, hotel of camping,...).

Naast een aanvullende ziekte-, ongeval- of hospitalisatieverzekering, zijn er verschillende formules van bijstandsverzekering die bij ongeval of ziekte de repatriëringskosten dan wel de reiskosten of het verblijf van een naast familielid volledig of gedeeltelijk dekken. Er wordt ten zeerste aangeraden om een dergelijke verzekering af te sluiten, omdat zulke kosten niet door Buitenlandse Zaken kunnen gedragen worden.

Risicosporten

Kijk na of ongevallen die het gevolg zijn van het beoefenen van sommige sporten (bv. bergbeklimmen, skiën, diepzeeduiken, paardrijden, bungeespringen,...) door de polis gedekt zijn.

Zo nodig kunt u ter plaatse een verzekering aangaan voor de sport die u beoefent.

Bijstandsverzekering voor de wagen

Een bijstandsverzekering is niet overbodig. In geval van een ongeluk wordt de wagen ter plaatse hersteld of teruggebracht ofwel wordt een vervangwagen ter beschikking gesteld of wordt een retourticket naar België betaald.

Diefstal van persoonlijke bezittingen

Verschillende polissen dekken het verlies of de diefstal van persoonlijke bezittingen.

Wie niet met zijn eigen voertuig reist, dient er terdege rekening mee te houden dat de verzekering van de transporteur vaak beperkt is tot een forfaitair bedrag dat de werkelijke waarde van de bezittingen niet dekt.

Rechtsbijstandsverzekering

De verzekering rechtsbijstand zorgt ervoor dat uw rechten in het buitenland worden verdedigd en dekt de erelonen van een plaatselijke advocaat of de volledige of gedeeltelijke betaling van een borgsom. Ze heeft dus zeker haar nut.

Algemene voorzorgsmaatregelen

Neem kopieën mee van uw polissen en noteer alle polisgegevens en telefoonnummers op een aparte plaats.

Mocht zich een probleem voordoen, neem dan meteen contact op met uw verzekeringsmaatschappij: of zij al dan niet iets kan doen, hangt ervan af hoe snel u reageert.

Doe onmiddellijk aangifte van diefstal of verlies bij de politie . De verzekeringsmaatschappij zal altijd het proces-verbaal opvragen.

3 Gezond op reis

Een lange en vermoeiende reis, een ander klimaat, andere hygiënische omstandigheden: dit zijn maar enkele van de mogelijke oorzaken van gezondheidsproblemen op reis.

Met goede voorzorgsmaatregelen komt u al een heel eind.

Vóór het vertrek

De voorbereiding begint lang vóór het vertrek, zeker wanneer er inentingen moeten gebeuren.

- *Koffers pakken*
  Zelfs in tropische landen kan het kil zijn als de airconditioning aan staat.
  Neem geschikte kledij mee die beschermt tegen zon (ook in de bergen), wind, kou, vochtigheid.
  In warme en vochtige of bosrijke streken is het aangeraden om zich van kop tot teen te beschermen tegen insectenbeten.
  Denk eraan dat het zo mogelijk nog belangrijker is geschikte kledij mee te nemen voor de kinderen. Zelfs in een tropisch land kunt u kou vatten als de airconditioning te fel blaast.

- *Reisapotheek*
  In België veelgebruikte medicijnen zijn in andere landen misschien minder vlot verkrijgbaar of worden er onder een andere merknaam verkocht. Het gaat dan om pijnstillers, middelen tegen diarree of koorts, anticonceptiva, zalf tegen insectenbeten. Neem ook steriel verband, een schaar en een koortsthermometer mee.

  Denk ook aan de eigen medicatie en noteer gegevens over de samenstelling. Deze informatie kan van nut zijn voor een dokter ter plaatse. In sommige landen zijn de medicijnen niet werkzaam, ja zelfs gevaarlijk (www.bcfi.be) Indien u veel medicijnen of wegwerpnaalden moet meenemen, vraag dan dat uw arts een lijstje maakt, liefst in een internationale voertaal. Zo vermijdt u problemen bij de douane. Vraag de dokter op dit lijstje ook de samenstelling en de dosering te vermelden opdat eventueel een nieuwe bereiding kan worden gemaakt.

  Opgelet: in bepaalde landen is de drugswetgeving ongemeen streng in vergelijking met België. Zo kan een voorschriftvrij geneesmiddel van bij ons in een ander land een

verboden substantie zijn. Vraag inlichtingen bij de ambassade of het land van uw bestemming, of kijk in ons 'Reisadvies per land'.

Wie een bril draagt neemt best een reservebril mee, evenals een voorschrift van de oogarts.
Bewaar bij uw identiteitskaart of paspoort ook gegevens zoals uw bloedgroep en eventueel een attest waarop (in een wereldtaal) vermeld staat voor welke stoffen of medicijnen u eventueel allergisch bent.

Condooms zijn lang niet overal zo gemakkelijk verkrijgbaar of van even goede kwaliteit als in België.

- *Een bezoek aan de dokter en de tandarts?*
  Het zou jammer zijn mocht uw reis uw gezondheid schaden.. Ga in geval van twijfel naar uw huisarts om zeker te zijn of u de reis wel aankunt (klimaat, hoogte, algemene gezondheidstoestand). Ga ook op controle bij de tandarts: de geringste tandpijn kan een reis grondig verknoeien.

- *Vaccins en medicijnen*
  Voor bepaalde landen is een internationaal erkend bewijs van inenting tegen bepaalde ziekten, meer bepaald gele koorts, verplicht.
  Naast de vereiste inentingen kunnen nog vele andere voorzorgsmaatregelen worden genomen die ook in België hun nut kunnen bewijzen. Bepaalde inentingen zijn alleen vereist voor een bepaald land of voor een bepaalde streek binnen dat land (malaria, typhus, hepatitis A of B, ...). Verder zijn er natuurrampen zoals overstromingen die epidemieën met zich kunnen brengen. Raadpleeg in dit verband ons 'Reisadvies per land'.

  Vergeet niet dat u ook in geval van een 'last-minute'-reis in orde dient te zijn met de inentingsvoorschriften! Sommige middelen moeten dagen dan wel weken op voorhand worden genomen.

  Het internationaal bewijs van inenting (geel boekje) wordt verstrekt door de arts die of het geneeskundig centrum dat de inentingen geeft. Hier krijgt u ook raad over andere voorzorgsmaatregelen.

  Algemene informatie over inentingen en andere voorzorgsmaatregelen wordt gegeven door de dienst Travelphone van het Instituut voor Tropische Geneeskunde in Antwerpen, tel. 0900 10110 (betaalnummer, € 0,45 per minuut) of op de website www.itg.be van het instituut. Informatie is

ook te vinden op de website van de vzw Omtrent Gezondheid, www.omtrent.gezondheid.org.

Hierna volgt een overzicht van de meest voorkomende ziektes en vaccins. Deze informatie vervangt geenszins het advies dat alleen een dokter kan geven, afhankelijk van uw algemene gezondheidstoestand en het land van bestemming.

Gele koorts

Dit vaccin, soms verplicht maar vaak aangewezen, moet ten laatste 10 dagen vóór het vertrek worden toegediend en is 10 jaar geldig. Als u terugkeert uit een land met gele koorts, zal vaak ook een inentingsbewijs vereist zijn.

Cholera

Het vaccin is niet langer verkrijgbaar in België. Bepaalde Afrikaanse landen eisen echter nog een inentingsbewijs. Om alle problemen aan de grenzen en in de luchthavens te vermijden, kan het in deze landen nuttig zijn een bewijs van tegenindicatie voor inenting bij zich te hebben. Op het vlak van voorzorg raden wij dezelfde maatregelen aan als tegen reizigersdiarree, zoals handen wassen en drinkwater ontsmetten. Bij de behandeling van diarree is het van vitaal belang uitdroging te voorkomen en te behandelen. U kunt speciale zoutoplossingen in de apotheek halen. Middelen tegen diarree uit lokale apotheken zijn te vermijden; meestal werken ze niet of zijn ze zelfs gevaarlijk.

Meningitis A + C + W135 + Y

Dit vaccin is aangewezen voor de 'meningitisgordel', van december tot juni. Weet ook dat Saoedi-Arabië dit vaccin tegen meningitis vereist voor bedevaarders naar Mekka.
Het vaccin moet minstens 10 dagen vóór het vertrek worden toegediend en is 3 jaar geldig.

Difterie en tetanus

De immuniteit tegen deze ziektes wordt het best onderhouden door om de 10 jaar de inenting te hernieuwen.

Hepatitis A

De besmetting gebeurt vooral langs digestieve weg (drank, voedsel, bepaalde schaaldieren). Deze ziekte komt meestal voor in landen die kampen met een probleem van volksgezondheid (hygiëne). Algemeen moet iedereen die naar Afrika, Azië of Latijns-Amerika reist, zich laten inenten tegen hepatitis A, ongeacht de omstandigheden of de duur van het verblijf.

Hepatitis B

Wordt overgedragen via speeksel, bloed en seksueel contact. Deze ziekte is veel ernstiger dan hepatitis A. De vaccinatie gebeurt door middel van twee inentingen met één maand tussentijd, te herhalen na zes maanden. De bescherming is over het algemeen levenslang.

Poliomyelitis

Dit is de enige ziekte waartegen men in België als kind verplicht wordt gevaccineerd. Een herhalingsvaccin, als volwassene, is zeker aangeraden voor een reis naar Afrika of Azië.

Buiktyfus

Buiktyfusbesmetting gebeurt bij het eten van besmet voedsel of het drinken van besmet water.
Wie in slechte hygiënische omstandigheden reist, zou zich tegen tyfus moeten laten inenten. De inenting moet ten laatste 15 dagen vóór het vertrek gebeuren en is 3 jaar geldig.

Malaria

Er bestaat geen vaccin tegen malaria.
Wordt overgebracht door besmette muggen (één steek volstaat!). Het is sterk aanbevolen te slapen onder een muskietennet, muggenmiddelen die DEET bevatten te gebruiken en preventieve producten voor korte verblijven. Malaria komt voor in een honderdtal landen. Een antimalariamiddel moet preventief reeds vóór het vertrek en nog een tijdje na terugkeer in België worden genomen.
Het type behandeling dat de arts voorschrijft, is afhankelijk van uw bestemming en van uw algemene gezondheidstoestand.

Dengue

Deze ziekte breidt zich snel uit in Azië en Latijns-Amerika; ze komt ook voor in sommige Afrikaanse landen. Dengue is een virale ziekte overgedragen door de Stegomyiamug, die vooral overdag en in de vooravond steekt. De symptomen zijn hoge koorts, spier- en gewrichtspijnen en huiduitslag. Er bestaat geen vaccin tegen dengue. Aangezien het een gevaarlijke, soms dodelijke ziekte is, moet er bij de eerste symptomen onmiddellijk een arts worden bijgehaald en moet men zich beschermen door een muggenmiddel te gebruiken dat DEET bevat, door onder een muskietennet te slapen en lange kleding te dragen. Dengue komt zowel in de stad als op het platteland voor.

Chikungunya

Chikungunyakoorts is een virale ziekte overgedragen door de Aedesmug, die overdag steekt (vooral bij zonsopgang en zonsondergang) tijdens het warmste seizoen. De symptomen zijn hoge koorts, spier- en gewrichtspijnen alsook rode huidvlekken. Men kan zich beschermen met een muggenmiddel op basis van DEET, door te slapen onder een muskietennet en lange kleding te dragen. Er bestaat een specifieke behandeling noch een vaccin. Chikungunya komt zowel in de stad als op het platteland voor.

Centra voor medisch reisadvies en inentingen

Tot deze erkende centra, waarvan u het adres vindt op de site www.diplomatie.be, kunt u zich wenden voor medisch reisadvies, inentingen en inentingsbewijzen.

Tijdens de reis

- *Niet te overhaast*
  Door ontspannen en zonder stress op reis te vertrekken, beperkt u de kans op ongelukken. Dat geldt niet alleen voor uzelf maar ook voor kinderen die meegaan op reis.

  Stort u niet overhaast in een druk programma. Houd rekening met het effect van een eventuele `jetlag' na een lange vliegtuigreis.

  Wie de bergen in trekt moet zichzelf de nodige tijd gunnen om aan de ijlere lucht te wennen. Begin dus na de aankomst niet meteen aan een beklimming. Naar grote hoogte klimmen houdt zelfs voor gezonde mensen risico's in. Neem contact op met www.itg.be of met uw arts vóór uw vertrek, om te laten vaststellen of u met uw lichaamsconditie grote hoogten aankunt.

- *Hygiëne*
  De hygiënische omstandigheden, de exotische keuken en het warme weer, kunnen aanleiding geven tot de welbekende "tourista", die overal ter wereld kan toeslaan.
  Let op de kwaliteit van het drinkwater; vermijd ijsblokjes. Neem bij de minste twijfel een fles mineraalwater die in uw bijzijn wordt geopend of drink gekookt en gefilterd water waaraan eventueel een desinfecterend middel is toegevoegd.

  Eet geen rauwe groenten of fruit dat u niet zelf geschild of gewassen hebt.

Wees uiterst voorzichtig met het eten van voorgerechten met rauwkost, schaaldieren, gerechten waarin rauwe of niet goed gekookte eieren verwerkt zijn, gerechten met verse kaas, crèmes en ijsdesserten, of controleer in elk geval hoe het eten wordt bewaard.
Neem goed gekookte vlees- of visgerechten en vermijd gehakt.

Was in risicogebieden vóór het eten steeds uw handen met een echt desinfecterende zeep.

- *Kleine kinderen*
  Wees in een warm klimaat voorzichtig met kleine kinderen. Laat kinderen met diarree veel drinken, want op enkele uren kunnen ze uitdrogen. Aarzel nooit een dokter te raadplegen als de middelen van de reisapotheek niet helpen.

- *De zon*
  Een te snelle en te langdurige blootstelling aan de zon heeft al heel wat vakanties bedorven. Draag in zonnige streken op zijn minst een licht hoofddeksel en gebruik een zonnecrème met een hoge beschermingsfactor. Kinderen hebben een zeer gevoelige huid: bescherm ze extra, zelfs wanneer het bewolkt is.
  Let op: sommige producten tegen muggen kunnen de bescherming van de zonnecrème verminderen.

- *Geslachtsziekten*
  Seksueel overdraagbare ziekten komen overal voor, maar in bepaalde landen meer dan in België. Geslachtsziekten die te genezen zijn moeten tijdig worden behandeld. Andere zijn dodelijk en alleen het gebruik van een goed condoom biedt voldoende bescherming. In deze tijden van aids is het onverantwoord om zonder condoom te vrijen. Neem van hier condooms van goede kwaliteit mee op reis.

  Ziekten als aids en hepatitis B worden niet alleen door seksueel contact (hetero of homo) overgedragen, maar ook door besmet bloed. Let er dus op dat bij een medische ingreep steeds steriel materiaal (vooral naalden) wordt gebruikt. Dit geldt ook voor het geval u zich wil laten tatoeëren.

  Neem zelf injectienaalden mee wanneer u naar een risicoland gaat. Vraag advies aan uw arts. Hij kan een brief meegeven waarin hij bevestigt dat de naalden voor persoonlijk gebruik bestemd zijn.

- *Allemaal beestjes*
  Dieren kunnen gevaarlijk zijn en hierbij moet niet alleen aan roofdieren worden gedacht. Vooral kleine dieren kunnen ziekten overbrengen of dodelijke steken of beten toebrengen. Win informatie in vóór het vertrek.

  Kijk uit voor slangen, spinnen, schorpioenen, schaaldieren, vissen (zeker in ondiepe koraalriffen), kwallen en vleermuizen.

  In risicogebieden kan de tseetseevlieg de slaapziekte overbrengen. Vermijd ook besmetting met parasieten. In dichtbeboste gebieden, ook in Europa, komen teken voor.

  In bepaalde tropische gebieden is het beter niet in zoet stilstaand water te baden of op blote voeten op een vochtige grond te lopen, vanwege het risico op bilharziose.

Blijf in risicogebieden een antimalariamiddel nemen. De medicijnen die uw arts voorschrijft tegen malaria behoeden u echter niet voor muggenbeten.. Muggen kunnen nog andere, soms dodelijke, ziekten overdragen die in verschillende tropische gebieden in opmars zijn. Beperk in elk geval het risico door beschermende kleding te dragen en door het gebruik van een muskietennet en een doeltreffend insecticide op basis van DEET. Denk eraan dat airconditioning de muggen niet weghoudt.

Tot slot...

Zorg in warme landen, of daar waar de hygiënische omstandigheden te wensen overlaten, voor een goede ontsmetting van zelfs kleine wondjes.

4 Uw geld

De uitreis

Sommige landen vragen bepaalde bewijzen zoals bv. bankbewijzen van wisselverrichtingen, vooraleer u het grondgebied mag verlaten. Vraag hierover informatie aan de ambassade of het consulaat van het land.
Neem geen grote sommen geld mee op reis. Zorg dat u bij aankomst wat geld bij de hand hebt voor een taxi, een fooi, of om te telefoneren. Neem ook kleine bankbriefjes mee.

De bank heeft niet altijd een grote valutavoorraad, zeker niet van weinig gangbare vreemde munten. Bestel deviezen dus tijdig.

In sommige landen is de in- en uitvoer van de lokale munt niet toegestaan. Informeer bij uw bank welke munt best wordt meegenomen om ter plaatse te wisselen (euro of een andere internationale munt).

Vraag aan de ambassade of het consulaat van het land van bestemming welke voorschriften gelden inzake geld:

- is de in- en uitvoer van deviezen verboden of minstens beperkt?
- moet tijdens het verblijf een bepaald bedrag worden besteed?
- moeten de wisselbewijzen en het aangifteformulier van de invoer van deviezen worden bijgehouden?

Houd rekening met de lokaal geldende openingstijden en sluitingsdagen van banken en wisselkantoren. Wissel nooit geld op de 'zwarte markt'.

Bank- en kredietkaarten

In steeds meer landen kan geld worden gehaald uit geldautomaten of kan in de handel met een bankkaart (type Bancontact of Mister Cash, met maestro-logo) worden betaald.

Vraag vooraleer u vertrekt aan uw bank:

- of uw krediet- of bankkaart bruikbaar is in het land van bestemming?
- of uw bank met een correspondentbank ter plaatse werkt, wat nuttig is in geval van problemen.

De euro

De euro is de officiële munt in België, Cyprus, Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Italië, Luxemburg, Malta, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Slovakije, Slovenië en Spanje. U kunt er ook mee betalen in Andorra, Monaco, San Marino en Vaticaanstad.

Travellers' cheques

Soms zijn travellers' cheques handig. Het is wereldwijd een van de meest aanvaarde betaalmiddelen en er is bovendien een verzekering tegen verlies of diefstal aan verbonden. Er bestaan ook travellers' cheques in euro.

Verlies of diefstal

Beperk de risico's! Draag niet te veel contant geld op zak.

Bewaar betaalkaarten, cheques en identiteitspapieren niet samen.

Laat betaalmiddelen nooit op een onbewaakte plek achter.

Noteer de nummers van uw bank- en kredietkaarten.

Zorg dat u het centrale oproepnummer van de uitgever van de kaart en het telefoonnummer van uw bank bij de hand hebt om kaarten en cheques onmiddellijk te laten blokkeren.

Mocht u ondanks alles toch uw kaart kwijtraken door diefstal of verlies, dan moet u onmiddellijk aangifte doen:

- bij de uitgifte-instelling van de kaart, op het dag en nacht bereikbare oproepnummer. Noteer dit nummer vóór het vertrek en bewaar het afzonderlijk. Het nummer van 'Card Stop' is: 070 344 344; vanuit het buitenland: +32 70 344 344;
- bij uw bank;
- bij de lokale politie.

De Belgische ambassades en consulaten kunnen slechts in heel uitzonderlijke gevallen en onder strenge voorwaarden financiele hulp bieden. Informeer dus bij uw bank naar de regeling om in noodgevallen geld naar het land van bestemming te laten overmaken.

5 Halt, douane!

5

De in- en uitvoer van goederen is internationaal geregeld.

De onderstaande informatie heeft alleen betrekking op goederen voor persoonlijk gebruik. Op handelswaar is een specifieke regelgeving van toepassing.

Persoonlijke bezittingen (toiletgerief, camera, juwelen,...) mogen worden meegenomen op reis zonder dat bij de terugkeer invoerrechten moeten worden betaald. Wat bepaalde toestellen of luxeartikelen betreft, kan het gebeuren dat de douane u vraagt het bewijs te leveren dat ze niet op reis werden aangekocht. Houd daarom altijd de aankoop- of garantiebon van deze artikelen bij je.

Bij de informatiediensten van de douane, waarvan de gegevens aan het eind van dit hoofdstuk vermeld staan, is meer informatie verkrijgbaar.

Douanerechten op aankopen in het buitenland

De van toepassing zijnde rechten verschillen naar gelang van het land waar u geweest bent. Voor een lidstaat van de Europese Unie gelden andere regels dan voor niet-EU-lidstaten.

Reizen binnen de Europese Unie

Alle in een lidstaat van de EU aangekochte producten (taksen inbegrepen) mogen vrij van invoerrechten het land binnen voor zover het producten voor persoonlijk gebruik betreft en met uitzondering van voertuigen.

Het begrip "voor persoonlijk gebruik" betekent dat de goederen niet voor commerciële doeleinden mogen dienen. Vooral wanneer het gaat om goederen waarop accijnsrechten worden geheven, kan u worden verzocht het nodige bewijs te leveren.

Ter informatie werden (voor wijziging vatbare) maximumhoeveelheden vastgesteld: 800 sigaretten, 400 cigarillo's, 200 sigaren, 1 kilogram rooktabak, 110 liter bier, 90 liter wijn (waarvan max. 60 liter mousserende wijn), 20 liter aperitiefdrank, 10 liter sterke drank...

Let wel: komt u terug van een gebied dat deel uitmaakt van een EU-land maar dat een specifieke BTW- en accijnsregeling geniet (bijvoorbeeld: de Canarische eilanden, de Engels-Normandische eilanden, Martinique, Guadeloupe,...), dan gelden de voorwaarden die van toepassing zijn op reizigers die uit een niet-EU-lidstaat terugkeren.

Anderzijds gelden er overgangsmaatregelen voor de nieuwe EU-lidstaten. Neem hiervoor contact op met de informatiecel van de algemene administratie Douane en Accijnzen (zie verderop).

Reizigers die terugkeren uit een niet-EU-lidstaat

Wanneer u vanuit een niet-EU-lidstaat een lidstaat binnenkomt langs de weg, per trein, per boot of met het vliegtuig, moet u rekening houden met grenscontroles.

U dient aangifte te doen van alle artikelen die buiten de EU al dan niet in een taxfreeshop zijn aangekocht. Dit zijn de van belasting vrijgestelde maximumhoeveelheden:
Tabak: 200 sigaretten, 100 cigarillo's, 50 sigaren of 250 gram rooktabak
Drank: 2 liter niet-mousserende wijn en: 1 liter sterke drank of 2 liter tussenproducten (tot 22°) ofwel 2 liter mousserende wijn
Reukwaren: 50 ml parfum en 250 ml eau de toilette
Koffie: 500 gram of 200 gram extract/essence
Thee: 100 gram of 40 gram extract/essence
Andere gewone artikelen: tot een maximumwaarde van 175 euro
Boven dit bedrag moeten invoerrechten en BTW worden betaald.

De vrijstelling voor tabak en alcohol geldt slechts voor reizigers vanaf 17 jaar en die voor koffie en producten voor reizigers vanaf 15 jaar.

Algemene beperkingen

Het overbrengen van één land naar een ander van sommige voorwerpen en producten is onderworpen aan een aantal beperkingen en is in sommige gevallen zelfs helemaal verboden.

- *Bepaalde plant- en diersoorten*
  Het gaat niet alleen om levende dieren maar ook om sommige delen ervan (schelpen, ook bepaalde soorten die op het strand werden geraapt, krokodillentanden, schildpad-

schilden) dan wel voorwerpen die hiermee vervaardigd werden (ivoren beeldjes). Worden eveneens bedoeld: sommige vleessoorten en vleeswaren (niet alleen om gezondheidsredenen), sommige plant- en bloemsoorten alsook bepaalde groenten en fruit.

- *Vuurwapens en munitie*
  Ongeacht of deze dienen voor het beoefenen van een sport zoals jacht of visvangst dan wel als souvenir werden meegebracht, de door de douane opgelegde beperkingen moeten worden nageleefd. Er kan ook een speciale vergunning vereist zijn.

- *Namaakartikelen*
  In sommige landen worden namaakproducten te koop aangeboden (horloges, sjaaltjes, cd's). De aankoop en invoer van namaak is nochtans verboden. Bij controle kunnen de artikelen in beslag worden genomen en krijgt de reiziger een boete van 50 tot 20.000 euro.

- *Voorwerpen van culturele of religieuze waarde*
  Waardevolle antiquiteiten, religieuze voorwerpen of kunstwerken mogen het land niet uit zonder speciale toestemming.

Informatie over de douaneformaliteiten

Voor nadere informatie kunt u terecht bij de informatiecel van de Federale Overheidsdienst Financiën, algemene administratie Douane en Accijnzen, tel. 02 576 30 19 en 02 576 52 19, e-mail: info.douane@minfin.fed.be,

Beschermde plant- en diersoorten

Vragen over beschermde planten en dieren kunnen worden gericht aan de gespecialiseerde diensten van de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu op www.uwsouvenir.be.
Ook de organisatie `TRAFFIC EUROPE' (tel. 02 343 82 58) kan uw vragen ter zake beantwoorden en u de nodige documentatie opsturen. Haar e-mailadres is: contact@traffic-europe.com.
De website is www.wwf.be of www.traffic.org.

Nieuwe EU-beveiligingsmaatregelen op luchthavens

Om u tegen de nieuwe bedreiging van vloeibare explosieven te beschermen, heeft de Europese Unie (EU) nieuwe beveiligingsmaatregelen aangenomen die de hoeveelheid vloeistoffen die u mag meenemen voorbij de screeningpunten beperken. Deze maatregelen zijn van toepassing op alle passagiers die vertrekken vanuit EU-luchthavens, ook vanuit Noorwegen, IJsland en Zwitserland, ongeacht hun bestemming.

Dit betekent dat u en uw handbagage bij screeningpunten op vloeistoffen en andere verboden artikelen moet worden gecontroleerd. De nieuwe maatregelen leggen echter geen beperkingen op wat betreft de vloeistoffen die worden aangekocht in de winkels voorbij de veiligheidscontrole of aan boord van een vliegtuig uitgebaat door een EU-luchtvaartmaatschappij.

WAT IS NIEUW?

Bij het inpakken
U mag slechts kleine hoeveelheden vloeistoffen in uw handbagage meenemen. Deze vloeistoffen moeten zijn verpakt in individuele recipiënten met een inhoud van hoogstens 100 milliliter. Deze recipiënten moeten in één transparante hersluitbare plastic zak met een inhoud van hoogstens één liter per passagier worden verpakt.

Op de luchthaven
Om de beveiligingsagenten te helpen bij het opsporen van vloeistoffen, moet u:

- alle vloeistoffen bij deze agenten aan de screeningpunten ter controle aanbieden;
- uw jas en/of mantel uittrekken. Ze zullen afzonderlijk worden gescreend terwijl u wordt gecontroleerd;
- draagbare computers en andere grote elektrische toestellen uit uw handbagage nemen. Ze zullen afzonderlijk worden gescreend terwijl u wordt gecontroleerd.

Worden als vloeistoffen beschouwd:

- water en andere dranken, soepen, siropen
- crèmes, lotions en oliën
- parfums
- spuitbussen
- gels, inclusief haar- en douchegels
- inhoud recipiënten onder druk, inclusief scheerschuim, andere schuimen en deodorants
- pasta's, inclusief tandpasta
- mengsels van vloeistoffen en vaste stoffen

- mascara
- en alle andere substanties met een soortgelijke consistentie

Indien u twijfels hebt, informeer u dan op voorhand bij uw luchtvaartmaatschappij of reisagent.

Meer informatie vindt u op www.mobilit.fgov.be

6 Wees wijs op reis

6

Gelukkig verlopen de meeste reizen zonder noemenswaardige problemen. Toch leert de ervaring dat elk jaar weer sommige reizigers in onverwachte problemen geraken. Hier volgen enkele tips om onaangename verrassingen te voorkomen.

Het reisbureau

Boekt u uw reis bij een reisbureau, doe dit dan het liefst bij een erkend agentschap, dat een vergunning heeft.

Een reisbureau zal bijna altijd vragen om uw reis op voorhand geheel of grotendeels te betalen. Met een annulatieverzekering hebt u onder bepaalde voorwaarden recht op volledige of gedeeltelijke terugbetaling bij gedwongen annulering van uw reis.

Het komt nog voor dat reizigers het slachtoffer worden van het faillissement van de reisorganisator: hun reis wordt plotseling afgelast of onderbroken; soms moeten ze zelfs hun eigen terugreis betalen. Vergewis u ervan dat uw reisorganisator verzekerd is en u de garantie biedt dat het goed verloop van uw reis niet in gevaar zal komen door zijn eventueel financieel onvermogen.

Lees in ieder geval steeds de 'kleine lettertjes' van het contract dat u gaat afsluiten met een reisagentschap en vraag desnoods expliciet alle garanties. Sommige consumentenorganisaties werken met modelcontracten die de minimumwaarborgen bevatten.

Bepaal voor uzelf of de bestemming van uw keuze u wel voldoende veilig lijkt. Alvorens uw reis te boeken, kunt u het 'Reisadvies per land' op onze website raadplegen. U vindt er nuttige inlichtingen over de veiligheidsrisico's op een bestemming. Dergelijke inlichtingen worden niet altijd meegedeeld door de reisagentschappen en touroperators. Toch moet u de verantwoordelijkheid aanvaarden voor de gevolgen die mogelijk verbonden zijn aan het verblijf van uw keuze. De FOD Buitenlandse Zaken zal niet tussenbeide komen in een eventueel geschil met uw reisverkoper.
In geval van problemen kunt u een beroep doen op de Geschillencommissie Reizen vzw die tot doel heeft het bijleggen of beslechten van geschillen tussen reizigers enerzijds en reisbemiddelaars (reisagenten) en reisorganisatoren (touroperators) anderzijds.
Geschillencommissie Reizen vzw
North Gate III
Koning Albert II-laan 16
1000 Brussel

Tel.: 02 277 61 80 (tussen 9u en 12u)
Fax: 02 277 91 00
e-mail: verzoening.gr@skynet.be

Rechten van vliegtuigpassagiers

Wat te doen in geval van instapweigering, annulering of grote vertraging van een vlucht?
Indien u het slachtoffer bent van instapweigering, annulering of grote vertraging van uw vlucht, hebt u volgens de Europese Verordening nr. 261/2004 in bepaalde gevallen recht op een vergoeding of bijstand. De volledige tekst vindt u op www.europa.eu.int

De **vergoeding** is onder meer verschuldigd bij:
- de annulering van een vlucht wegens een gebrek aan piloten;
- een instapweigering als gevolg van overboeking.

U hebt geen recht op een vergoeding wanneer u te laat komt bij de registratie of wanneer u niet in het bezit bent van alle noodzakelijke documenten, zoals paspoort, visum, enz.

Bij annulering van uw vlucht wordt je **biljet vergoed** door de luchtvaartmaatschappij als de eerstvolgende aangeboden vlucht u niet past, om een gegronde reden. Als u de volgende vlucht wel neemt omdat dit geen probleem oplevert, hebt u geen recht op terugbetaling van uw eerste vliegtuigticket.

In geval van **bijstand** kunt u naargelang van de omstandigheden aanspraak maken op voedsel, drank, overnachting in een hotel, enz.

Elke Europese lidstaat beschikt over één of twee instanties die op de toepassing van de Europese regelgeving toezien en waar de passagiers **klacht** kunnen indienen als zij zich benadeeld voelen. In België zijn deze taken toevertrouwd aan het Directoraat-generaal Luchtvaart (DGLV) van de Federale Overheidsdienst Mobiliteit en Vervoer. In de luchthaven kun je de tekst van de passagiersrechten aan de incheckbalies of de instapzones verkrijgen.

Contacten
Federale Overheidsdienst Mobiliteit en Vervoer
Directoraat-generaal Luchtvaart (DGLV)
CCN – 2de verdieping
Vooruitgangstraat 80, bus 5
1030 Brussel
Tel. 02 277 44 00 of 02 277 43 99
passenger.rights@mobilit.fgov.be
www.mobilit.fgov.be

Laat uw woning veilig achter

Zorg als het even kan dat uw huis bewoond lijkt of zelfs bewoond is bij een langere afwezigheid.

Vraag aan buren, familie of vrienden u daarbij te helpen. Zij kunnen bijvoorbeeld de post uit de brievenbus halen, de luiken of gordijnen sluiten en openen, het gras maaien.

Met een eenvoudige tijdklok kunt u de lichten in het huis op bepaalde tijdstippen laten aan- en uitgaan. *Als u een antwoordapparaat hebt, spreek dan géén boodschap in dat u afwezig bent.*

De meeste gemeenten in België bieden hun diensten aan, vaak via de politie, om u te helpen met inbraakpreventie. Ze kunnen u tips geven en er eventueel zelfs voor zorgen dat de politie tijdens uw afwezigheid al eens vaker een kijkje in de buurt komt nemen.

Aarzel dus niet omtrent inbraakpreventie contact op te nemen met de gemeentelijke diensten.

Contact met thuis

Laat bij familie of vrienden het adres van uw verblijfplaats achter en zo mogelijk ook een telefoonnummer waarop men u kan bereiken. Als uw reisbestemming niet vastligt, bel dan zelf regelmatig op, stuur een sms of e-mail. Vertel uw naasten bij welk reisbureau u uw reis reserveerde.

Mocht er in de streek die u bezoekt iets ernstigs gebeuren - natuurramp, onlusten, een zwaar ongeluk - neem dan als u kunt zeker even contact op met de familie thuis, zodat ze weten hoe u het maakt. Zo kunt u vermijden dat uw familie gaat panikeren

Omgekeerd, als u een risicoland bezoekt, geef dan uw contactgegevens, die van familieleden en het nummer van uw verzekeringspolis door aan de Belgische ambassade in dat land: Alle adressen staan op onze website

Nieuwsberichten uit België

Nieuws uit België krijgt u in vrijwel de hele wereld via de uitzendingen van Radio Vlaanderen Internationaal (RVI) - e-mail: info@rvi.be. Nadere inlichtingen zijn te verkrijgen bij RVI, B-1043 Brussel, of raadpleeg de website www.rvi.be. De programma's van VRT-Radio1 zijn telefonisch te beluisteren via gsm-numm-

mer: +32 475 15 20 00. Belgische TV-programma`s kunt u bekijken via BVN-TV.

Voor het beluisteren van radio RTBF kunt u terecht op gsm-nummer +32 475 15 30 00. In Centraal-Afrika en het zuiden van Europa ontvangt u de programma's van RTBF-internationaal. De tv-journaals van de RTBF worden op bepaalde tijdstippen in de wereld uitgezonden via TV5.

Naleven van de wet

Als bezoeker van een land bent u, net als de inwoners zelf, onderworpen aan de wetten van het gastland. Het feit dat u buitenlander bent, betekent geenszins dat u niet kunt worden gestraft. Nadere details vindt u op 'Reisadvies per land' op onze site.

Hierna volgen een aantal zaken waar u zeker op moet letten om problemen te vermijden.

In het verkeer

Houd terdege rekening met de lokale verkeersregels (verlenen van voorrang, maximumsnelheid, helm, autogordel...). Ook binnen de Europese Unie!

Let ook op de voorwaarden om te mogen rijden: minimumleeftijd, geldigheid van rijbewijs, in een heel klein aantal islamitische landen mogen vrouwen niet rijden...

Pas steeds uw rijgedrag aan. In bepaalde landen riskeert u zware gevangenisstraffen als u een verkeersongeluk veroorzaakt.

Alcohol

Bepaalde gebieden houden er strikte wetten en gebruiken op na. Zo wordt bijvoorbeeld de invoer of het gebruik van alcoholhoudende dranken in heel wat islamitische landen streng bestraft.

Fotograferen

Het fotograferen van militaire bouwwerken is overal verboden. In heel wat landen geldt dat ook voor het fotograferen of filmen van vliegvelden, bruggen, spoorwegen en bepaalde openbare of religieuze gebouwen. Respecteer de lokale gebruiken en vraag personen vooraf de toestemming om hen te fotograferen.

Verdovende middelen

Het bezit, alsook de in- en uitvoer, van drugs zijn overal verboden. Vermijd elk bezit van verdovende middelen en contact met druggebruikers of dealers. Wie gepakt wordt, gaat vaak onmiddellijk en voor zeer lang achter de tralies. De gevangenisregimes in buitenlandse gevangenissen zijn meestal zeer zwaar.

In vele landen maakt men geen verschil tussen hard- of softdrugs. Het bezit of vervoer ervan wordt meestal zeer zwaar bestraft, in sommige landen zelfs met de doodstraf.

Let op uw bagage, zodat er niets buiten uw medeweten kan worden in gestopt en neem geen pakjes mee voor iemand als u er de inhoud niet van kent. Wees op uw hoede als er onbekenden in uw wagen meereizen. U bent aansprakelijk voor alles wat u in uw auto hebt. Neem dus ook geen pakjes mee, op vraag van onbekenden of bekenden, alvorens u tot in detail hebt nagekeken wat erin zit.

Beschermd cultuurgoed, antiek of religieuze voorwerpen

Op het bezit en vooral het verhandelen van waardevol cultuurgoed, zoals historische voorwerpen, antiek, of ook nog religieuze symbolen, wordt in de meeste landen streng toegezien. Ook al worden ze soms te koop aangeboden, de uitvoer is praktisch onmogelijk geworden en voor België gelden er mogelijk invoerbeperkingen.

Beschermde plant- en diersoorten

Een bijzondere schelp die u vond op het strand, of een bloem in het bos, kan tot een beschermde soort behoren en dus verboden bezit zijn; ook in Europa.

De leeftijd van uw seksuele partners

Ook al lijkt het niet overal officieel verboden, seksuele omgang met minderjarigen is strafbaar en er geldt geen enkel excuus om de juridische gevolgen en een strenge gevangenisstraf te omzeilen.

Belgen die zich in het buitenland aan seksuele misdrijven met minderjarigen jonger dan 16 jaar hebben schuldig gemaakt, kunnen ook na hun terugkomst in België daarvoor vervolgd en zwaar gestraft worden, ongeacht of die feiten nu wel of niet strafbaar zijn in het bezochte land.

Vrijheid van meningsuiting

In bepaalde landen wordt het niet algemeen aanvaard om zijn mening te zeggen over van alles en nog wat, laat staan kritiek te uiten. Ook bepaalde 'als humor bedoelde' opmerkingen kunnen slecht overkomen en verregaande gevolgen hebben!

Homoseksualiteit

In bepaalde landen is homoseksualiteit onwettig en staan er zware straffen op. Dat geldt ook voor getrouwde koppels. Het is aangeraden om vóór zijn vertrek inlichtingen in te winnen.

Respecteer de zeden en gewoonten van het gastland

Soms gebeurt het dat reizigers in botsing komen met lokale normen en gebruiken. Elke cultuur heeft zo zijn eigen gedragscodes en tradities. Zo is bijvoorbeeld schaarse of open kleding in vele landen slecht gezien. Bij het bezoeken van religieuze plaatsen volgt u best de lokale traditie. Ook het gedrag tijdens sociale contacten kan heel anders zijn dan u gewend bent.

De lokale bevolking kan zich behoorlijk gekwetst voelen door het gedrag van onwetende bezoekers.

Achter de privé-stranden van luxehotels in verre toeristische bestemmingen ligt soms een land waar mensen in moeilijke omstandigheden leven. Hoe exotisch dat allemaal ook mag lijken voor de vakantiefoto, vergeet niet dat u er te gast bent; vraag eerst toestemming als u foto's van de mensen maakt.

Eén waarde geldt overal ter wereld: het respect voor de ander; want zijn eigenwaarde is het belangrijkste wat hij bezit.

U zult waarschijnlijk veel meer aan uw verblijf in een ander land hebben als u zich van tevoren wat hebt verdiept in de cultuur, de historische achtergrond en de leefgewoonten van dat land. Er bestaan goede reisgidsen of magazines en ook nog videofilms of publicaties op het internet die u heel wat informatie kunnen geven over de streek die u gaat bezoeken.

Een gewaarschuwd reiziger

Respect voor de gebruiken en de wet van het gastland betekent niet dat u zich alles moet laten welgevallen. Kwaadwillige mensen vindt u overal en dus ook op reis. Achteloze toeristen kunnen een gewillig doelwit vormen voor oplichterij.

Informeer naar alles waarvoor u moet oppassen. Hier volgen enkele klassiekers:

- Geld aankopen op de lokale 'zwarte markt' is strafbaar; vaak zijn de aangeboden biljetten trouwens verlopen of nagemaakt.

- Taxichauffeurs kunnen soms woekerprijzen aanrekenen. Spreek de prijs dus af voordat u instapt of zie dat de taximeter goed werkt.

- Als u een voertuig huurt, ga dan na of dat wel in goede staat is. Maak desnoods een proefrit. Kijk ook of het contract in orde is, tot in de details. Onachtzame reizigers zijn een gegeerd doelwit voor dieven: vermijd onnodige risico's.

- Laat geen bezittingen zichtbaar in uw auto achter.

- Let extra op uw bagage op vliegvelden en in stations.

- Ga niet in uw eentje op stap in stadsdelen of gebieden waar dat afgeraden is.
  Zakkenrollers houden van plaatsen waar veel volk op de been is: winkelstraten, markten, toeristische trekpleisters, openbaar vervoer, festivals...

- Neem nooit veel geld of cheques mee op zak en loop niet opzichtig rond met uw 'rijkdom' (sieraden, dure camera's,...).
  Draag bankkaarten en identiteitsbewijzen altijd gescheiden van elkaar op plaatsen waar geen zakkenroller bij kan.

- Bewaar kostbare spullen, geld, verzekerings- en reisdocumenten, op een veilige plaats (kluis van hotel of camping, gesloten kast van huis of appartement).

Als men toch zou proberen u onder bedreiging te bestelen, bedenk dan dat dieven het meestal op uw bezittingen hebben gemunt en niet op uw leven.

7 Belgen in nood

7

België is in het buitenland vertegenwoordigd door meer dan honderd ambassades en consulaten-generaal.

De ambassades zijn gevestigd in de hoofdstad van het land waar ze hun ambtsgebied hebben. Het ambtsgebied kan zich uitstrekken tot aangrenzende landen waar geen vertegenwoordiging is.

Ambassades en consulaten vervullen niet alleen een diplomatieke opdracht maar fungeren ook als 'openbare dienst' voor Belgen in het buitenland. Tot op zekere hoogte kunnen ze bijstand verlenen aan Belgen in moeilijkheden.

Daarnaast zijn er nog tal van ereconsulaten die evenwel minder bevoegdheden hebben. Ereconsuls, die hun diensten gratis aanbieden, worden in het land zelf gerekruteerd vanwege hun goede contacten ter plaatse. Zij zijn lang niet altijd van Belgische nationaliteit en spreken ook niet altijd de officiële talen van België.

Een veilige bestemming?

Wie voor een relatief onbekende reisbestemming kiest, doet er goed aan vóór het vertrek grondig te informeren naar de situatie ter plaatse.

De federale overheidsdienst Buitenlandse Zaken verstrekt informatie over de veiligheid van de reiziger in zowat 170 landen. Deze inlichtingen vindt u op de website www.diplomatie.be.
Ter plaatse kunnen onze ambassades en consulaten **eventueel** extra informatie verschaffen, zonder zich evenwel te mengen in uw keuze om naar een bepaalde regio te reizen. Als ze op de hoogte zijn van uw aanwezigheid in een risicogebied, kunnen ze zo nodig contact met u opnemen of uw familie beter helpen in een noodsituatie.

Algemene toeristische documentatie is te vinden in de betere reisgidsen. Win echter ook informatie in over het politieke en sociale klimaat (stakingen, onlusten, revoluties...), de kans op natuurrampen (aardbevingen, ...) of weersomstandigheden (cyclonen, ...).

De media (kranten, radio, televisie) vormen een degelijke bron van informatie. Bewaar echter een kritische geest. Een betoging kan voor de ene een dramatische wending nemen en door de andere worden doodgezwegen.

Consulaire bijstand

Heel wat problemen kunnen worden vermeden door vooruitziend en voorzichtig te zijn. In geval van onvoorziene omstandigheden stellen de ambassades en consulaten van België alles in het werk om u te helpen.

Helaas kunnen zij niet alles oplossen. Zij dienen zich te houden aan de Belgische wetgeving en te handelen volgens het recht en de procedures die gelden in hun ambtsgebied en volgens het internationaal recht.

De diensten die normaal verricht worden door banken, de post, reisagentschappen, hotels, de lokale politie enzovoort, vallen natuurlijk niet onder de bevoegdheden van een diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging.

Consulaire bijstand wordt dus alleen gegeven aan wie zich in ernstige moeilijkheden bevindt en zich alleen nog tot de diplomatieke vertegenwoordiging kan wenden. Er komt een einde aan de bijstandsplicht zodra u op eigen krachten verder kunt.

Kortom, het is pas wanneer alle andere mogelijkheden zijn uitgeput dat consulaire bijstand mag worden ingeroepen.

Waarmee kunnen ambassades en consulaten u helpen?

De onderstaande opsomming is niet volledig aangezien het altijd individuele gevallen betreft. Een ambassade of consulaat kan het volgende doen:

- Bij verlies of diefstal van de identiteitskaart of het paspoort, een vervangend reisdocument uitreiken.

Breng een kopie van het proces-verbaal van de aangifte bij de lokale politie en drie recente pasfoto's mee. De procedure gaat sneller indien u in het bezit bent van een ander identiteitsbewijs (bv. rijbewijs), een fotokopie van het verloren of gestolen document (noteer de nummers ervan op een apart briefje) of wanneer u uw rijksregisternummer kent (op uw identiteitskaart of de SIS-kaart).

- U helpen om met iemand in België die u verder kan helpen, contact op te nemen.

- Hulp bieden bij het opsporen van vermiste personen. De eigenlijke opsporingsbevoegdheid ligt echter bij de lokale

autoriteiten. Soms brengen deze de bij de opsporing gemaakte kosten, die hoog kunnen oplopen, in rekening.

- Een lijst verschaffen van lokale advocaten, geneesheren en tolken.

- U helpen wanneer u wordt aangehouden. In geval van aanhouding of hechtenis, kunt u de ambassade of het consulaat van België hiervan in kennis brengen.

Deze bieden, in de mate van het mogelijke, bijstand, voornamelijk op humanitair vlak, aan Belgen in gevangenschap. Meer informatie daarover vindt u in de brochure 'Bijstand aan Belgen in Buitenlandse Gevangenissen', verkrijgbaar bij de ambassades of consulaten in het buitenland of bij de directie Pers en Communicatie van de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken, Karmelietenstraat 15, 1000 Brussel, tel. +32 02 501 81 11. Deze brochure kunt u ook raadplegen op www.diplomatie.be.

Wat doen ambassades of consulaten niet?

- Optreden in privé-aangelegenheden zoals de betaling van hotelrekeningen, medische kosten, douanekosten, boetes, gerechtskosten, enz.

- Een hotel reserveren, een woning zoeken, bagage bewaren, zorgen voor een werkvergunning of een baan.

- Zorgen voor een voorkeursbehandeling in een ziekenhuis, bij een dokter, in de gevangenis, voor excursies of bezoeken, bemiddelen om iemand uit de gevangenis te halen of in gerechtelijke procedures.

- Zorgen voor de verlenging van uw visum, een werk- of verblijfsvergunning.

- Bemiddelen voor personen met een dubbele nationaliteit wanneer zij zich in het land van hun andere nationaliteit bevinden.

Bijstand in een crisis

Doet er zich een natuurramp of een ongeval voor waarbij veel Belgen zijn betrokken, dan opent Buitenlandse Zaken het crisiscentrum.

Welke bijstand verleent het crisiscentrm?

Zodra het crisiscentrum open is, werkt het samen met de Belgische posten in het buitenland, de betrokken touroperators en reisbureaus, verzekeraars en de andere departementen van Buitenlandse Zaken in Europa. Zijn hoofdtaak bestaat erin informatie en crisisplannen uit te wisselen, met al deze instanties en met de familie en kennissen in België. Een ploeg coördinatoren en telefonisten stellen alles in het werk om de Belgen te identificeren, op te sporen en, zo nodig, op een veilige plaats samen te brengen. Kortom, het crisiscentrum is hét communicatie- en coördinatiepunt bij een crisis.
In het ergste geval wordt er soms een repatriëring georganiseerd. Dat is evenwel geen standaardprocedure, het is geen 'recht van de burger'. Meestal wordt de reiziger in het 'Reisadvies per land' gewaarschuwd voor het bestaan van grote risico's in bepaalde landen.

Wat het crisiscentrum niet voor u kan doen:

Medisch advies geven. Dat is uitsluitend de taak van medisch personeel of van de lokale politie.
Een overlijden melden. Alleen de lokale politie in België is daartoe bevoegd.
Contact opnemen met uw familie in het buitenland. Het crisiscentrum verzamelt alle nodige inlichtingen en stuurt die door naar de ambassade of het consulaat, die verder instaan voor de communicatie in het buitenland, volgens de bepalingen van hun crisisplan.

Europese consulaire bijstand

Wanneer u in een land bent waar België geen vertegenwoordiging heeft, kunt u zich wenden tot de vertegenwoordiging van een andere lidstaat van de Europese Unie, namelijk Bulgarije, Cyprus, Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Ierland, Italië, Letland, Litouwen, Malta, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenië, Slovakije, Slovenië, Spanje, Tsjechië, het Verenigd Koninkrijk en Zweden. De posten van deze landen zeggen u of ze meteen kunnen helpen dan wel wat u moet doen.

Zij verlenen alleen bijstand in noodgevallen: overlijden, zware verwondingen of ernstige ziekte, repatriëring om medische redenen, aanhouding of hechtenis. In geval van verlies of diefstal van uw paspoort kunnen zij een vervangend reisdocument uitreiken.

Het is niet zeker of u bij de vertegenwoordiging van een andere EU-lidstaat in uw taal kan worden geholpen. Er wordt dan gebruik gemaakt van een gangbare Europese taal.

8 Nuttige contactgegevens

U vindt alle contactgegevens van **onze ambassades en consulaten in het buitenland, alsook die** van de **ambassades en consulaten in Brussel** op www.diplomatie.be.
Mocht u worden **gearresteerd of opgesloten**, dan kunt u uw ambassade of consulaat laten verwittigen. Zij verlenen, binnen de grenzen van hun bevoegdheid, hoofdzakelijk humanitaire bijstand aan Belgische gevangenen. Raadpleeg in dat verband de brochure 'Bijstand aan Belgen in buitenlandse gevangenissen', die u kunt verkrijgen bij onze ambassades en consulaten in het buitenland of bij de dienst Pers en Communicatie van de FOD Buitenlandse Zaken, Karmelietenstraat 15, 1000 Brussel, tel. +32 02 501 81 11.

Het Crisiscentrum van de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken verstrekt informatie over de **veiligheid van de reiziger in een honderdtal landen buiten de Europese Unie.** Deze informatie staat op de site van de FOD Buitenlandse Zaken onder 'Reisadvies per land': www.diplomatie.be.
Wenst u te **vernemen wat er in België gebeurt**, dan kunt u luisteren naar Radio Vlaanderen Internationaal (RVI), dat over de hele wereld uitzendt. Nadere inlichtingen zijn te verkrijgen bij RVI, B-1043 Brussel, of op hun website www.rvi.be. U kunt VRT-Radio 1 telefonisch beluisteren op gsm-nummer +32 475 15 20 00.

U kunt ook luisteren naar de programma's van 'La Première' van de RTBF, telefonisch op het gsm-nummer +32 475 15 30 00. In Centraal-Afrika en in het zuiden van Europa kunt u RTBF-Internationaal beluisteren. De golflengten en de programma's kunt u verkrijgen via hun website www.rtbf.be/radio, telefonisch (02 737 40 24), per e-mail: relint@rtbf.be, of eventueel schriftelijk aanvragen bij de RTBF-Internationaal in B-1044 Brussel.

Het nieuwe televisiestation RTBF-Sat zendt digitaal en ongecodeerd uit via de satelliet Astra, die heel Europa en Noord-Afrika bestrijkt. Bovendien wordt het televisiejournaal, op bepaalde tijdstippen van de dag, overgenomen door de zender TV5, die in verscheidene landen kan worden ontvangen.

Voor nadere informatie over **douaneformaliteiten** kunt u terecht bij de Federale Overheidsdienst Financiën, informatiecel van de algemene administratie Douane en Accijnzen op de telefoonnummers 02 576 30 19 of 02 576 52 19 of per e-mail info.douane@minfin.fed.be.
www.fiscus.fgov.be

Algemene basisinformatie over **vaccins** en ander advies over te nemen voorzorgsmaatregelen kunt u opvragen bij de dienst Travelphone van het Instituut voor Tropische Geneeskunde in Antwerpen, tel. 0900 10110 (betaalnummer, € 0,45 per minuut) of op hun website www.itg.be

Voor uw reizen binnen Europa is het E111-formulier vervangen door de Europese ziekteverzekeringskaart. Nadere informatie kunt u krijgen van uw ziekenfonds of via de site www.socialsecurity.fgov.be.

In de rubriek Reisdocumenten van de site www.diplomatie.be vindt u informatie over de **inreisvoorwaarden in de meeste landen** voor Belgische burgers en voor een verblijf van maximum 90 dagen. Opgelet: deze informatie kan wijzigingen ondergaan.